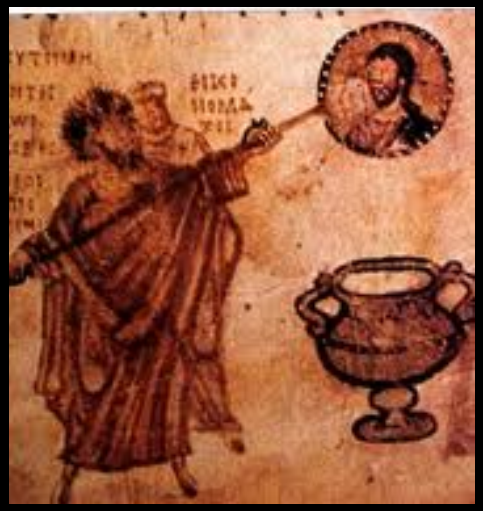

3.Ι.2 Η μεταβατική εποχή

Το ζήτημα των εικόνων

Εικονομαχία

Πότε; Αρχές 8ου – μέσα 9ου αι. (726-842)

Πού; Βυζάντιο

Τι; Πνευματική κίνηση:
Αμφισβητεί την ορθότητα της λατρείας των εικόνων ως μη σύμφωνη με τις παραδόσεις της Ορθοδοξίας.

Πρωτεργάτες

Εικονομάχοι

Α΄ Φάση:

Λέων Γ΄ Ίσαυρος

Κωνσταντίνος Ε΄ Ίσαυρος (γιος του Λέοντα Γ΄)

Β΄Φάση:

Λέων Ε΄ Αρμένιος

Παράγοντες που οδήγησαν στην εικονομαχία (5)

1. Λέων Γ΄ & Κων/νος Ε΄: επηρεασμένοι από τις **ανεικονικές αντιλήψεις** της ιουδαϊκής & ισλαμικής θρησκείας

Από το ιερό της
Αγ. Σοφίας
Θεσσαλονίκης

Αγία Ειρήνη
Κωνσταντινούπολη

Παράγοντες που οδήγησαν στην εικονομαχία (5)

2. Οι αγρότες (-στρατιώτες των θεματικών στρατών) της Μ. Ασίας είχαν ανεικονικές αντιλήψεις

→ απαραίτητοι για την άμυνα κατά των Αράβων!

→ οι αυτοκράτορες τους ευνοούν

Παράγοντες που οδήγησαν στην εικονομαχία (5)

3. **Δεισιδαιμονίες και υπερβολές** γύρω από τη λατρεία των εικόνων και των λειψάνων

4. Επιθυμία των Ισαύρων **να περιορίσουν την επιρροή των μοναχών**

Παράγοντες που οδήγησαν στην εικονομαχία (5)

5. Οι στρατιωτικές αποτυχίες (Βούλγαροι – Άραβες) οφείλονται στη «δίκαιη οργή του Θεού»

(εκμετάλλευση από Λέοντα Γ΄: διατάζει την απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη)

2 φάσεις (726-787) & (815-843)

Α΄ ΦΑΣΗ

Λέων Γ΄ → απομακρύνει εικόνα Χριστού από Χαλκή Πύλη

→ διαμαρτυρία λαού, δολοφονία του εκπροσώπου

→ τιμωρία εικονόφιλων με εξορίες, φυλακίσεις, δημεύσεις

2 φάσεις (726-787) & (815-843)

Α΄ΦΑΣΗ

Ιω. Δαμασκηνός: **κορυφαίος θεολόγος**

υπερασπίζεται θεωρητικά την εικονολατρεία

«Ότι δεν προσκυνώ την ύλη είναι φανερό, διότι, αν καταστραφεί το εκτύπωμα ενός σταυρού που είναι κατασκευασμένος από ξύλο, παραδίδω το ξύλο στη φωτιά.»

2 φάσεις (726-787) & (815-843)

Α΄ΦΑΣΗ

Κωνσταντίνος Ε΄:

* καλεί σύνοδο στο παλάτι της Ιέρειας (Βόσπορος) 754
* καταδικάζει τις εικόνες
* τρομοκρατεί μοναχούς

2 φάσεις (726-787) & (815-843)

Α΄ ΦΑΣΗ

Ειρήνη η Αθηναία:
Συγκαλεί (ως επίτροπος του ανήλικου γιου της Κων /νου ΣΤ)

Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο
(Νίκαια, 787)

Αποκαθιστά πανηγυρικά τις εικόνες
(προσοχή: μόνο για τιμητική Προσκύνηση!)

2 φάσεις (726-787) & (815-843)

Β΄ ΦΑΣΗ

Λέων Ε΄ Αρμένιος - εικονομάχος

Στρατιωτικές επιτυχίες ο ίδιος (κατά Βουλγάρων & Αράβων)

* Απέδωσε τις ήττες των βυζαντινών στην εικονολατρεία

*** Διέταξε καθαίρεση των εικόνων**

Β΄ΦΑΣΗ

Αυγούστα Θεοδώρα- εικονόφιλη

Επίτροπος του ανήλικου γιου της Μιχαήλ Γ΄

* Προσκάλεσε σύνοδο όσων εκκλησιαστικών αξιωματούχων ήταν στην Κων/πολη (843)

Ο εικονόφιλος πατριάρχης Νικηφόρος Α΄ πατά τον εικονομάχο πρώην πατριάρχη Ιω. Γραμματικό

* Αποκατέστησε οριστικά τις εικόνες

Σημασία της ήττας των εικονομάχων

* Νίκη ελληνικής πνευματικής παράδοσης έναντι ανεικονικής ασιατικής
* Τερματισμός θρησκευτικών διαμαχών και συνεργασία κράτους-εκκλησίας
* Πολλαπλασιασμός και πλουτισμός των μοναστηριών
* Ενίσχυση Ανατολικής Εκκλησίας
* Περιορισμός υπερβολών στη λατρεία

Συνέπειες της εικονομαχίας

* Δίχασε τον βυζαντινό λαό

(και όσοι εικονομάχοι σώθηκαν κατέφυγαν στους Άραβες)

*** ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

Απομάκρυνση της Εκκλησίας της Ρώμης

↓

Ηγεμόνες των Φράγκων (δυτικών)

Συνέπειες της εικονομαχίας

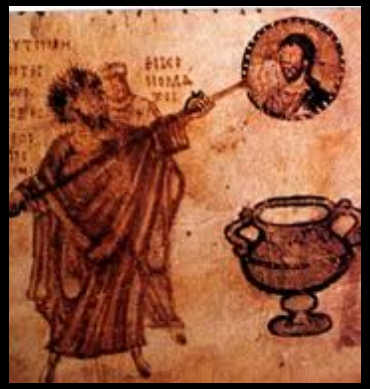

Για τον **πολιτισμό**:

* καταστροφή έργων τέχνης
* υποχώρηση ενασχόλησης με τα γράμματα
* καταστροφή κειμένων
* πλήγμα για τον μοναχισμό
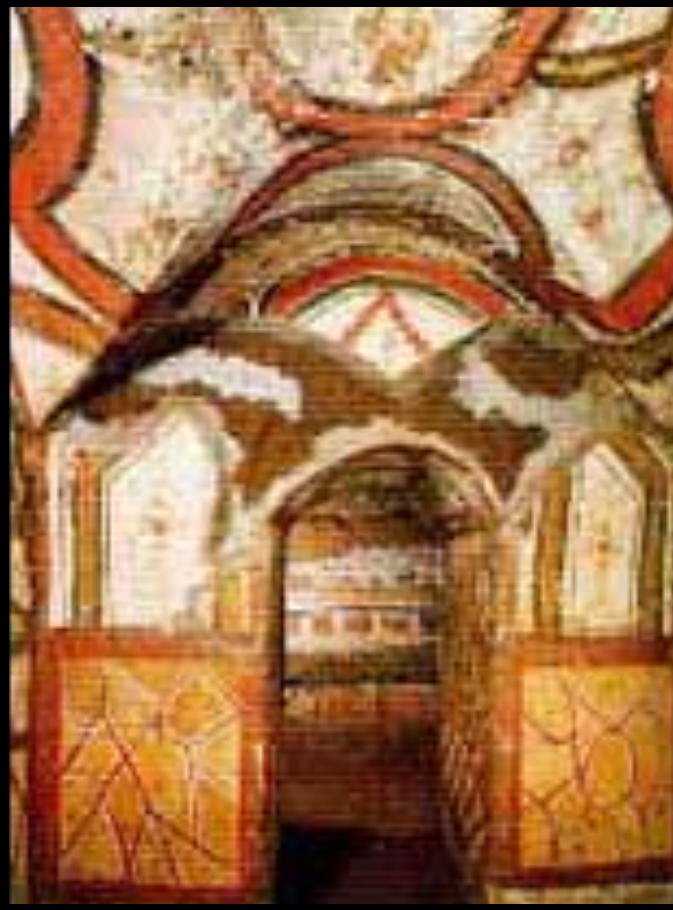
(κατέφυγαν σε Ιταλία ή Μ. Ασία)